

REVISTA

SOCIETĂȚII CORPULUI DIDACTIC DIN JUDEȚUL NEMȚU

—>≡≡≡≡≡≡≡≡≡≡←—
APARE O DATA PE LUNA

=====
Anul II. PIATRA-N., 15 Martie 1898. No. 7.
=====

Tot de-ale Educațiunei.

Conferință ținută la Cercul Conferențiar „B” din Piatra N.

Cu ocazia unei conferinți din anul școlar trecut, am atins chestiunea insuficienței cărților noastre de citire, în cea ce privesc concursul, ce ele trebuiesc să ne deie în educațiunea morală și socială. În special, am insistat atunci, asupra acelor bucăți de citire, care aparțin studiului limbei, ca unele, cărora le incumbă și li se impune de a trezi, desvolta și cultiva în copil diferitele sentimente, care mai târziu vor face din el un om simțitor, cinstit și iubitor de muncă (nțeleg ori ce fel de muncă afară de cea condeiească, care a degenerat la noi în epidemie); să facă, dic, din copii ómenii, cari în sfera lor vor căuta a cultiva și îmbunătăți cele găsite la părinți, fără a roși de munca și de poziția lor socială; fără a roși, mai cu samă, de părinții și familia din care se trag.

Și ađi, ca și atunci, trebuie să mărturisesc, că în această privință cărțile noastre de citire sunt reci, sarbede, fără sentiment educativ, fără consciința de datorie, prin urmare.

Bucățile de citire privitoare la studiul limbii, care au o colosală valoare în cea ce privesc formarea caracterului, afară de câte-va pagini împrumutate de la diferiți autori, pagini, foarte discutabile ca valoare educativă, ba une ori chiar ca valoare literară, restul e aproape de tot strein de ținta ce ar trebui să urmărească. Și dacă pe ici-colea găsim câte un capitol tendențios, care ar părea că ochesce, bună oră, dragostea filială, sentimentul părintesc, tăria credinței, recunoștința etc., toate sunt așa de reci, în cât ori cât ai căuta, la explicație, să întinzi, până la limita clasificății, momentele psihologice; când vii la citirea pe carte, un duș rece se năpustesc din fie-care rând, și-ți îngheță totă sentimentalitatea

În alte țări, copiii au literatura lor: oameni de mare competență și-au consumat și-și consumă timpul scriind literatură și muzică pentru ei. Și cât de mult se câștigă priu acesta!! La noi aproape nimeni nu s'a gândit la așa ceva și dacă câte o broșurică, sau vre'o revistă efemeră resare pe alocurea, ele nu urmăresc de cât abonamente.

La sfârșitul fie-cărui an școlar căutăm a da ca premii copiilor tot ce credem mai bun de pus în mâna lor: scrieri originale și traduceri; dar toate cele date de noi, copiii le vor pricepe cum se cade când nu vor mai fi copii și nici de cum când le primesc. Și chiar pricepându-le—căci trebuie să recunoștem că suntem într'o epocă de spăimântătoare precocitate copilărească și acesta tot mulțămită educațiunei—chiar pricepându-le, dic, ce-și vor asimila copiii, ca inimă și caracter; ca educație morală, din Eminescu, Odobescu, Creangă, Vlahuță (Ertarea?) Poveștile de Andersen, Carmen Sylva etc?

Tóte aceste îi plac, îl cultivă, îl îndemná să cetască lucruri frumoșe—cele mai de multe ori pricepute numai pe jumătate—dar nu vor trezi în el nici un sentiment de acele (afară de mici excepțiuni) care să-l lege mai strâns de mamă, de tată, de vatra și ogorul părintesc, de care cea mai mare parte din copii fug și roșesc, din minutul în care li se pare că știu multă carte.

„*Baraganul*“ lui Odobescu e frumos, foarte frumos; dar numai pentru noi. Farmecul și măreția naturei influențază mult, foarte mult, asupra copilului, dar *vèdute* nu citite. Sunt ómenii maturi, cărora asemenea cetiri le servesc de somnifer, apoi ce să mai ñicem de copii și pentru ce să le umplem cartea de citire *cu natura scrisă* și să nu căutăm a profita de cea *vèdută* ?

„*Povestea Sirenei*“ de Andersen și alte povești de asemenea natură, trezesc ele óre în copil vre-un simț care să-î înbunătățească inima? Din contra: ele ar deștepta, póte, prea timpuriu simțiri de acele care se cere a fi cât mai mult întârđiate, mai cu samă la copiii de ađi.

Fi-va copilul în stare să pricepă și să simtă acea ce măestriei geniale a Carmen Sylvei i-au șoptit valurile Peleşului, acum glumeț și nebunatic, acum furios și îndărătnic, ca un copil răsfățat al unei regine cu corona Geniului pe frunte și *urzicăturile* suferinței în inimă?! De sigur că nu, și înca odată repet: **că** sunt ómenii maturi, cari póte n'ar pricepe și simți perfect aceea ce a scris *Regina-Poetă*, ascultând valurile Peleşului și clevetirea urzicilor, cari i beșicau picióarele și i înălbeau pèrul.

Prin alte citiri putem pregăti pe copii la priceperea celor mai sus aratate și numai în lipsă de așa-ceva, le punem în mână ceea ce găsim mai potrivit și mai prielnic pentru timpul de lață.

Anton Pan, Creangă, Ispirescu, sunt negreșit buni și recreativi pentru copii; dar Harap Alb, Glumile lui Moș Nechifor Coțcarul, Nastratin Hogeia și altele, nu vor face să vibreze în copii córda inimei de fiú, dragostea de muncă, de simplitate, sentimentul de cetățenie și de patrie.

Fata babei și a moșnégului, spre pildă, de și distractivă și foarte ghibăciú scrisă de Creangă, are ca morală **dragostea de muncă**; dar în schimb slăbesc autoritatea părintescă, prin faptul că la casa moșnégului *cântă găina* și nu cocoșul. *D'apoi Sócras cu trei nurori*? Nimic mai vesel și mai înteligent; însă trebuie

să mărturisim că nu tocmai acest sentiment e de cultivat în viitoarele nurori, care la rândul lor vor ajunge sócre.

Se înţelege că toate aceste scrieri n'au avut de ţintă pe copil şi de aceea dăm în ele de multe neajunsuri şi tocmai pentru acesta trebuie ca literatură noastră să se îmbogăţască, ca literatura tuturor ţerilor cu cultura pedagogică, cu scrieri pentru copii. Odată această nevoie simţită cine alţii dacă nu dascalii vor lua iniţiativa? Dascălul cunoşce—mai cu samă dascalul primar—puterea, inclinarea şi nevoea sufletescă a copilului, deci el şi numai el póte, sub formă de distracţie, să infiltreze cultura caracterului, educaţiunea morală, în inima copilului.

După esemplul dat de D-nii Müller, Samitca, Fraţii Şaraga, să se scótă o serie de scrieri literare, pentru copii, care scrieri să tindă a trezi şi cultiva, pe lângă gustul literar, sentimentele trebuitoare pentru formarea copilului ca viitor om cu datorii de fiu de cetăţan de părinte de patriot în fine.

Asemeni scrieri, cu un stil uşor, ca vorba de acasă a copilului, însă cald şi energic, să cuprindă diferite situaţiuni, împrejurări, peripeţii, comune vieţii de toate zilele; dar atât de naturale şi intime, în cât copilului să-i pară nu că le citeşte, ci că le vede petrecându-se la el acasă sau peste gard la vecinul. Şi dacă nu s'ar avea prea mult în vedere câştigul material ci cel moral, atunci fie-care copil din clasa III şi IV primară şi-ar pute cumpăra 2-3 broşurele, care în óre suplimentare, sau chiar în órele de Limba Română, s'ar citi, discuta şi reproduce liber de copii; se înţelege despărţindu-se o bucată în mai multe părţi, după felul cum ar fi alcătuită istorióra, după timpul de care am pute dispune şi după dispoziţia copiilor.

Şi cât de drag le-ar fi şcolarilor această ocupaţie, care ar deveni ca un stimulent în şcolă, servindu-ne de ea ca de o recompensă pentru atenţiunea sau ascultarea lor în timpul celor alte ore de studiu. Date ca premii, aceste scrieri, pe lângă serviciile literare şi intelectuale ce ar aduce, ar fi în acelaş timp

și niște puternici agenți de educațiune, cari mulțămită prețului lor mic s'ar răspândi și printre copii saraci nu numai printre bogătași.

Cam o istorioră de asemenea natură mi-am propus să vă citesc în astă sară, fără a avea cătuși de puțin pretenția de a a o da ca pildă, ci numai pentru a arata cam ce fel am înțeles genul literar al copiilor.—Scopul moral al acestei povestiri este combaterea pornirei, ce au în genere copiii din popor, de a părăsi ogorul părintesc, munca liberă, rodnică și sănătoasă a câmpului, pentru a alerga la oraș și a se hrăni—ori cât de prost—cu condeiul. O combatere a proletariatului de condeiu și a bugotofagiei.

Una din cele mai adânci și mai gangrenate rane a societății noastre este rușinea de muncă, de munca cinstită și sănătoasă. Societatea nu scie aprecia pe cei ce se dedau ei și puțin sunt din acei cari se emancipază de slăbăciunile și vanitățile societății în mijlocul căria trăesce. Școla are datoria de a combate cu putere acest rău și acei cari ar întreprinde asemenea luptă pe terenul educativ, în puroiul acestor rane trebuie să moie condeiul, pentru a vindeca gangrena care infectează numai și societatea ci secolul nostru.

(Va urma)

Zulnia C. Isăeescu

Născută Belcik.

**Influența curajului și a fricei asupra inteligenței
voinței precum și asupra caracterului.**

(Urmare)

Goncourt ne dă un tip de diletanți nervoși care în timpul asediului Parisului să adăposteau în pivniți și sub focul dușmăniei Strasburghese, cu caracterul lor placid aratau cea mai mare indefe-

rență. Beaunis ne istorisesc: „Afară de persoanele pe care afacerile sau funcțiunile îi silea să umble prin oraș, vedea-î circulând pe strade o sumedenie de burghezii și rentieri pe care nimeni nu-î putea sili să iasă din casă, totuși îi întâlnea pretutindenți continuând ași duce viața lor de toate zilele. Am cunoscut bătrâni care în tot timpul asediului făceau regulat de trei ori pe zi primblarea lor obicinuită ducându-se și în quartirele cele mai expuse ca să privescă desastrese și stricăciunile ce se făcuse în ajun.

Frica falsifică judecata și o atare judecată se împacă foarte rar cu curajul și rbdarea. Omul cu rațiunea sănătoasă apreciază primejdia și suferința la justa ei valoare; căci el știe să prevadă și dacă mai știe puțin să aibă și rbdare; atunci va fi în stare de aș lua măsurile necesare și în acest cas purtarea lui este așa fel ca și cum curajul i-ar fi un dar natural făcând ceea ce trebuie să facă pentru a respinge realul și a ajunge la bine.

Câte odată se întâmplă ca cine-va să fie serios și practic în orice măsură fără a avea forța de caracter. Ast-fel de oameni întrebunțază șiretlicul pentru a înlătura un obstacol și a întorce primejdia ceea ce le dă un aer de decisiune care samănă mult cu curajul, parcă am energia de a domnia pasiunile pe care însă nu le cred de natură a.î tulbura.

Se întâmplă cu toate aceste că oamenii cu ast-fel de caracter să'și aibă și revolte de amor propriu și egoism și în asemenea ocasiuni îi vedem desfășurând o mare putere de atac și rezistență. Curajul și frica sunt foarte adese ori efecte ale imaginațiunei și acesta chiar la persoane cu destulă judecată și puțin impresionabilă. Imaginația conferă omului, tristul privilegiu de a mări sau de a prelungi frica mai mult de cât permite realitate. Unită cu credulitatea optimistă poate să producă o siguranță care s'ar asamana cu curajul însă care în fond nu este de cât nepriceperea primejeiei. E drept că lipsa imaginațiunei ca și puțină delicateță a impresiunilor produce acelaș efect. Mulțumită imaginațiunei ajutată de puțină credulitate pesimistă frica ne cuprinde adese ori numai la ideea unor primejdii de care alt-fel n'am avea de

ce ne teme. La copii să întreţine acéstă slăbăciune prin ficţiunile şi fabulele carei alimenteză din copilărie. Câte odată însă unele spirite reacţionează ele însuşi contra acestor cauze de slăbăciune morală.

Cine n'au vădüt copii care tremurau credându-se în faţa unei apariţiuni supranaturale aratându-se cu totul alt-fel în faţa primejdiilor reale? Imaginaţiunea întovărăşttă de o slăbăciune relativă póte exagera primejdia producënd frica acelor care n'ar tremura în alte oca-siuni tot atât de grave.

Aristote ne istorisesece o anecdotă nostimă pe socotéla Argeinelor care atacară pe Spartanii înându-i drept Sicionienii, însă o luară la fugă de îndată ce vădură că s'au înşelat. Mai mult încă, adevăraţii poltroni de veniţi accidental falşi bravi n'au curaj de cât în absenţa presupusei primejdii.

Ast-fel este faimosul Tartarin aşa de întrepid în mijlocul pră-păstiilor Alpilor numai pentru că le considera ca nişte decoruri de teatru. Imaginaţia face farse mult mai mari persónelor care ar vrea să aibă curaj şi 'şi dau chiar tótă silinţa pentru acésta". Adese ori am întilnit, ne spune un scriitor competent, ómenii slabi şi fără voinţa care doresc fórte sincer a fi curagioşi şi pe care s'ar părea că un demon îi împinge necontentit în tot felul de încurcături care nu-s de dînşii.

Asemine ómenii sunt în stare a face plaurile cele mai miraculóse pentru operaţiuni pe care nu sunt în stare a le scóte la capăt; până în cel de pe urmă moment reuşesc aşi face iluzii de ei însuşi pe urmă de odată o sfeclesc. Până în momentul luptei ni se povestesece de un ofiţer, totul merse de minunc, acel moment sosit însă, o fată de 15 ani ar fi avut mai mult curaj şi mai mult singe rece. Şi cu tóte aceste, acest om conducea cea mai îndrăsnéttă surecţiune cere nu-l putea duce de cât sau la triumf sau la eşafod.

Să vorbim acum de combinaţiunile esenţiale ale prudentei nu numai cu frica dar şi cu curajul. Prudenţa unită cu curajul nu este un fapt aşa de rar după cât s'ar crede. Câţi căpitanii reuniţi întrunişă cu şi Filip şi Lisandru calităţile vulpei şi acele ale leului. Curajul

permite omului de a observa cu linişte şi de a calcula probabilităţile succesului, fiind ast-fel în ajutorul prudenţei.

Pe de altă parte curajosul câştigă fiind prudent şi cu singe rece. Chiar când e vorba de a evita o primejdie pe care nu o putem brava în faţă, prudenţa unită cu curaj este de o sută de ori mai eficace decât cea unită cu frică. Prudenţa slabilor nu se asemănă întru nimic cu cea a omenilor tari. Prudenţa la cei slabi este aprópe laşitate mai ales când slăbăciunea le micşurează mândria şi când buna lor voinţă mai mult sau mai puţin înţovărăşită de bun simţ nu le dă cel puţin preţioasă compensaţie de a fi iscuşiţi şi activi în a servi pe alţii.

Combi-naţiunea curagiului şi a friceii cu cele alte facultăţi secundare ale inteligenţei şi între altele cu francheţa sunt mai greu de constatat.

S'ar părea însă că energia de la care provine şi francheţa produce mai degrabă curaj decât frica şi în adevăr trebuie o oarecare doză de curaj pentru a fi franc însă în acelaş timp nu e mai puţin adevărat că se cere şi o oarecare doză de bun simţ şi de prevedere.

Cu toate acestea curajul răsboinic, dispreţul de viaţă răbdarea în dureri şi privaţiuni nu esclud cu desăvârşire falşitatea. Poltronul póte şi el câte o dată să nu fie lipsit de sinceritate de şi adese ori e ispitit a întórce spatele adversarului după cum îi întórce şi primejdiei de şi adese ori omul cu drept cuvint franc, care are acéstă energie de a fi pretutindenii şi tot deauna el trebuie să mai aibă şi alt curaj decât al acţiunii, trebuie să-i presupnem, cu deosebire în ceea ce privesce oarecare vicii şi pasiuni o stăpânire de sine însuşi. În ceea ce privesce pe laşul propriu şi, dacă e falş, ceea ce se întâmplă cele mai de multe ori, acéstă din cauza laşităţii şi am putea şice şi din cauza rēutăţii.

El va fi tot deauna acela care va ríde ca să nu se supere, el care calomniază virtutea şi ponegresce meritul, lovesce pe din dos şi la adăpostul legii sau pretestează necesitatea datoriei pentru a putea lovi şi care după cum persecută şi torturează pe cei slabi tot asemenea e în stare a arunca asupra inocenţilor responsabilitatea gre-

șelelor sau a crimelor sale. Curajul și frica sunt din multe puncte de vedere și cu deosebire în ore care circumstanțe particulare o afacere de contagiune, ca rezultat a impulsivității mai mult de cât a imitației propriu zise.

Cel puțin jumătate din soldați, după șefii cu care au aface sunt bravi sau fricoși; însă nu toți sunt în stare de a primi sau a prelungi aceste diverse situații.

Să trecem acum la calitățile estetice ale inteligenței.

Sunt bravi sunt și lași cu sau fără spirit. Acésta este natura adevărat și în ceea ce privesce sentimentul estetic. Și cu toate aceste sentimentul unui om vitez, în afara de meritul seu moral, are ceva de decent și de frumos care pune în joc totă energia sentimentului dramatic și în acelaș timp și acele ale amorului propriu. Un mare scriitor a zis: „Cât este de frumos un om cu adevărat curajos față cu o primejdie demnă de dînsul.“

Obrazul lui exprimă o mândrie nobilă, ochiul seu fix și liniștit buzele strînse, spre ați dice trebuie de lucrat și lucrez“. Atitudinea sa îți arată încrederea în el însuși și în voința care îl animă. Din contra frica, sentimentul care cu greu se pôte ascunde, are în expresiunea sa ceva de respingător și nu o putem privi fără a simți un fel de disgust amestecat cu spaimă. Acei care nu se pot rădica până la adevăratul curaj, o nobilă pudóre și un sentiment de bună cuviință vorindu-le în ajutor, caută cel puțin să-i dea un aer de siguranță și de demnitate. Omul brav mai mult de cât oricare altul posedă acésta vrilă și cu drept cuvînt acésta poetică delicatețe.

Un frumos exemplu de asemenea natură ne dă Al. Dumas tătăl d'Artagnan în celebra sa scriere cei trei Muschetări.

Maria Al. Ionescu

Institutóre

Orariul Săptămănal.

Pentru o școlă primară rurală cu 5 clase și cu un singur învățător.

Tratând această chestiune, voesc să arăt o stare a școlii noastre rurale: anume timpul de care dispunem pentru a trata o lecțiune.

Lumea ore—cum scie în general, că în școlă rurală sunt multe forțe multe greutăți și are forțe multe pedici între realizarea scopului ce urmăresce, dar o scie numai așa pe deasupra, nu anume *ce*, în amănunțimă.

Prin orariul ce-l dau—cum diseiū—se vede anume timpul cât se hărăzesc pentru fie care obiect aparte în o săptămână, pe clasa și pe lecțiune în o școlă de a noastră.

La finele programei analitice pentru școlile primare (din Bulet. oficial No. 46 pag. 574) din 28 Iunie 1895, se indică într'un tablou timpul cât să iee fie care obiect de studiu în fie care clasă pe săptămână; așa la clasa I în total se vor lua 23 ore, la cl. II 23 ore și la cl. III, IV și V câte 30 ore. Dar se vede și se înțelege de la sine că într'o școlă cu cinci clase și cu un singur învățător, nu se va puté lua tot atâta timp pentru fie care obiect și clasă, căci atunci ar trebui să ținem 136 ore lecțiuni pe săptămână, sau aprópe 23 ore pe ȃi; ceea ce este absurd și de ne închipuit chiar.

Revine lucrul dar, ca să se iea numai a cincia parte din acol timp.

Calculând ast-fel, arăt în tabloul alăturat timpul cât vine fiecărui obiect.

Invățătorii, cari aũ a preda la 1, 2, 3 și 4 clase, aũ în buletinul oficial, câte un orar tip, după care să se orienteze sau să conducă întocmai, pe când noi—cei cu cinci clase—nu avem, trebuind să ni facem singuri, dar pe baza orariului tip (Bulet. of. No. 46 din $\frac{1}{7}$ 895); și când ni-am făcut program de distribuirea obiectelor de studiu pe zilele săptămânii, a trebuit inevitabil, să ținem samă de acest orariu de mai sus, din care nu avem în cotro vâșcanefiind nici-un chip.

Orî-cine se va uita asupra acestui orar, îl va cuprinde mira, rea de bună-samă: că, cum se mai póte face trébă în șcôla rurală cu atât de puțin timp de prelegere pentru orî-ce obiect de studiu, pe lângă alte multe neajunsuri și pedice ce mai are?!... Cum se mai realizéză progres, când lecțiunile vin a sta înaintea minții copilului, ca trenurile în stațiile mici... (gara Rosnov 6',... Buluș 15') asemenea *Religia* 12', *Cetirea* 36' (la orî-ce clasă)...?!...

Și dacă trebuie ca să punem obiectele de studiu de 2 sau 3 orî pe săptămână (cum arată și orariul tip la unele obiecte—mai ales cl. I și II prin însemnările $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{2}$ .. .), timpul, de durata unei lecțiuni se mai scurtéză încă îndoit și întreit, și devine cum se vede în rubricațiunea 6-a din tabloul de sus.

Trebuie, ca să punem obiectele de învățăment de mai multe orî, pentru că pe lângă cerința orariului tip, mai este de îndeplinit și următóarele nevoi:

1). Dacă s'ar pune un obiect numai o dată pe săptămână și s'ar întâmpla în acea zi o sərbătóre, ar veni acel obiect în a doua săptămână, și dacă atunci s'ar întâmpla ca copiii să nu vină la șcôlă, din pricina unei furtuni sau viscol..... acel obiect ar veni în a 3-a săptămână; dacă însă și atunci vre-un copil (sau și câți-va) n'ar veni la șcôlă din cauza de bôlă,....se va asculta lecțiunea la acel obiect, tocmai la a 4-a săptămâna.... Punând cartea de mai multe orî, lucrul stă alt-fel.

2). În cazul acesta, are copilul mai mult timp a se gândi la lecțiunea predată și prin ocupațiunile indirecte date mai des

Orariu sep

Pentru o școală primară rurală cu

(Timpul, $\frac{1}{5}$ parte

Materiile	C l a s a					Intrunind clasele. (la unele obiecte)						
	I.	II.	III.	IV.	V.	I.	II.	III.	IV.	V.		
	Timpul in minunte ce vine obiectulur											
GRAMATICA	Religiunea	24'	24'	24'	12'	12'	24'	24'	36'	12'		
	a). Scr. și exer. gramat.		48'	48'	48'	48'	} 2,°	48'	48'	48'	48'	
	b). Cetirea		36'	36'	36'	36'		36'	36'	72'		
	c). Eserc. de memorie și liberă reproduc.	2,°		12'	12'	12'		12'		12'	12'	24'
	d). Eserc. de compun.			24'	24'	24'				24'	48'	
	Matematecele	1,°	48'	48'	48'	48'	1,°	48'	48'	48'	48'	
	<i>Istoria</i>		18'	24'	36'	36'		18'	1,°		36'	
	Geografia		18'	24'	24'	24'		18'	24'	24'	24'	
	Eserciții de intuiție	18'	12'				18'	12'				
	Științele fisico-naturale			24'	24'	24'			24'	24'	24'	
Caligrafia		12'	12'	12'	12'			48'				
Desemnul		12'	12'	12'	12'		12'	36'				
Cântul	24'	12'	12'	12'	12'		1,°12'					
Gimnastica	30'	24'	24'	24'	24'	30'	42'	1,°12'				
Lucru manual în atelier			36'	36'	36'			1,°48'				
Total pe clase	4°36'	4°36'	6,°	6,°	6,°							

Total pe săptămână 27,°12' de ocupațiune cu școlarii

tēmănal

5 clase și cu un singur învățător

după orariul Tip.)

Totalul timpului pe săptămână la toate clasele.		De câte ori să fie pe săptămână obiectul în clasă					Timpul cât vine acum, să se ție fie-care lecțiune în clasă					Observațiuni
Ore	Min.	I.	II.	III.	IV.	V.	I.	II.	III.	IV.	V.	
1,	36	2	2	1	1		12'	12'	36'	12'		
3,	12		3	3	3	3		16'	16'	16'	16'	
2,	24		3	3	3			12'	12'	24'		
2,	—	6					20'					
—	48		1	1	1			12'	12'	24'		
1,	12			2	2				12'	24'		
4,	12	3	3	3	3	3	20'	16'	16'	16'	16'	
1,	54		1	2	2			18'	30'	18'		
1,	30		1	2	2	2		18'	12'	12'	12'	
—	30	1	1				18'	12'				
1,	12			2	2	2			12'	12'	12'	
—	48			3					16'			
—	48		2	2				6	18'			
1,	12			3					24'			
2,	6	3	3	3			10'	8'				
1,	48											

27," 12'

A. Baciul

Învățător

fie la școlă fie acasă), și mai bine este a face lecțiuni mai mici și mai des, de cât mai lungi, însă mai rar.

Las' că ne-am deprins, dar ne mirăm și noi învățătorii—une¹ ori că în atâta timp (20', 16' ori 6'), cum vei trata o lecțiune: sistematic, metodic... cu aplicațiuni scriptice....?!

Ce deosebire între noi și colegii noștri de la comunele urbane și în această privință?!

În școlă normală am învățat și practicat și la conferențe se tratăză *lecțiunui modele, magistrale*, după toate cerințele pedagogie, și metodologiei cari se predau în câte un cias. Asemenea și prin publicațiunile pedagogice: reviste, cărți... lecțiunile sunt întocmite a se trata în câte o oră. Însă când venim la vatra noastră, ne isbim de câte 12 ori și mai puțin (6'), în care avem să ținem o lecțiune.

Cum se faci atunci?....

Apoi și timpul acesta îl întrebuițăm numai dacă, disciplina merge strună și nu se întâmplă vre-un accident, la cas contrar... perdem și puținul acesta, și atunci vai de noi! când scim să facem trebă, dar nu putem!.. Din timpul indicat se mai cere a se lua și pentru recreațiuni încă.

Îe lămurit că, ca să putem reuși a împinge și noi carul progresului, trebuie a pregăti cu siguranță fondul lecțiunii, a căuta a fi foarte clară forma expunerii și a nu lasa o clipă a trece ne întrebuițată, căci alt-fel carul nu s'ar urni din loc.

Actualmente, fiind obligați a lucra în clas lecțiunile cu copii câte 4¹/₂ ore pe zi, timpul se și mai scurtăză, de aceea unii învățători și eu, ținem lecțiuni de la 9—12 a. m. și de la 1—3 p. m., adică 5 ore pe zi. Ce să facem?....

Avem atâta de făcut, că ori-cât am face, nu-î de ajuns.

Pentru ca să se pótă isbândi cu mai mult succes, se vede că e de mare nevoie a se face la fie care școlă câte doi învăța-

ori cel puţin. Atunci munca unuia s'ar împărţi şi rezultatul ar fi nu sciu cum—mai mult ca îndoit mai satisfăcător.

A. Baciul
Încetător

Nota redacţiei. Prin noua programă publicată de curînd, toate clasele sunt grupate în 3 diviziuni, fie-care formînd un tot de 5 şi cursurile sunt pe cîinci ani. Prin urmare timpul nu se mai distribuie pe 5, după cum se arata în acest articol, ci pe 3.

CALCULUL ORAL

Este constatat, că epoca în care copiii din clasele primare îşi primesc instrucţia, este cea în care, ei sunt vecinic foarte sburdalnici, în mişcare şi distraţi.

Aşa fiind, scim că pentru ca să păstreze bine în mintea lor, cunoştinţele nouă pe care voim să le predăm, trebuie neaparat să căutăm, ca să deşteptăm în ei interes pentru acele cunoştinţi.—Să recurgem dar la mijloce de acelea, prin cari să-î putem face să li placă nouăle cunoştinţi, să devie curioşi, ne-răbdători şi prin urmare atenţi; căci numai când vom obţine acestea, când vom face învăţămîntul atrăgător, atunci suntem siguri de succesul muncii noastre şi folosul lor.

La istorie se poate uşor căpăta acestea prin espunerea plăcută şi cu ajutorul tablourilor sincronistice; la sciinţi prin aparate şi experienţi; la geografie ajutat de hărţi, desen, excursiuni; la religie în acel-aş mod ca la istorie, e. t. c. La matematică însă pentru unele lecţiuni—mai ales în cl. III IV—când nu putem recurge la aparate şi la cele-alte mijloce expuse, ce facem? Atunci s'a vădut, că pe lângă espunerea atrăgătoare—e nevoie să alergăm şi la alte mijloce.

În ori-ce tratat de pedagogie precum şi din experienţă s'a vădut, că învăţămîntul matematicii în clasele primare urmăresce două scopuri: **Material** şi **Formal**¹⁾. --Scopul *material* e de a strînge, a înmagasina elevului cunoştinţi, care să-î facă capabili de a rezolvi uşor

1). Metodica de Dr. Petru Pipoş, pag. 136.

și repede orî-ce problemă li va veni înainte în viața de tôte zilele; iar scopul *formal* constă în a deprinde, a desvolta și întări puterile intelectuale a le elevilor și prin acésta a-î conduce la judecata de sine stătătoare, la ascuțirea inteligenței. ca să pótă pricepe și raționa lesne, ceea ce se mai numesce și *cultura formală*, care în viața practica nu e alt ceva de cât pregătirea, ca să scape repede de orî-ce încurcătură; făcendu-î să aibă *prezența de spirit*.

Aritmetica e de cea mai mare importanță pentru *cultura formală*¹⁾, pe care și *Pestalozzi* o consideră în prima linie. Acésta se înțelege așa, că prin operații cu numere, elevii aũ să învețe mai întâi de tôtea *cugeta*; avênd mai întâi se calculeze mai mult în minte, de cât cu cifre. Acest principiu trebuie să-l considerăm și în resolvirea temelor din aritmetică.

Deci, a atinge aceste înalte scopuri și cu deosebire cel formal, s'a vădut în predare, că la matematică mijlocul cel mai nemerit pentru ca învățămîntul să fie și atrăgător—cu succes—este și *calculul oral*.

În clasa I, II, acest calcul e prevădut în programă și nici că se pôte alt-fel, față cu etatea lor. Calculul oral întrebuintat în aceste clase, gradat și cu prudență, s'a vădut, că dă rezultate strălucite; căci prin întrebări ușore la tótă clasa, se dă ocașie fie-căruî copil, să judece după propriile sale puteri și se răspundă; devenind mulțumit și atenț. Prin aceste exerciții orale, învățămîntul aritmeticeî devine plăcut; deci atinge amendouë scopurile: *Să învață a cugeta* pe de o parte și *capătă și cunoscințele necesare* pe de alta. Se vèd copilași făcênd socotelî orale fôrte repede, de și cam grele după ei.

Dacă suntem convinși, că în aceste clase, cu acest fel de procedeu se reușeșce bine, nu mai remâne îndoelă, că urmând în mod rațional și metodic, este acel-aș lucru și în clasa III și a IV-a, unde spiritul școlarilor trebuie să fie din ce în ce mai cultivat.

Când se dă lecții nouë: adunarea, înmulțirea, scăderea, împărțirea fracțiilor ordinare orî decimale—etc., am observat, că dacă avem o problemă ușoră cautată și pregătită de acasă de către noi și o dăm

1). Metodica de Dr. Pipos, pag. 135, 154, 137.

școlarilor s'o calculeze în gând, vedem, că aprópe fie-care — după o îndrumare ușoră pe călea cam pregătitoare a regulelor calculului în scris—afă rezultatul.

Apoi, dacă li spunem, că avem să facem acea socotélă și înscris și dacă vor lua sama vor ajunge tot la acel-aș rezultat, am observat, că prin acéstă intuire mijlocită, în copii s'aú deșteptat curiositatea, și nerăbdarea. Ei urmăresc cu interes, cu plăcere — atenție încordată — drumul calculului înscris și căpătând tot acel-aș respuns rămân satisfăcuți. Atunci, ei singuri—conduși—fórté ușor, aú scos regula.

Cu acest procedeu inductiv (care se și cere la matematică)—calcul înscris — li-a servit și ca o verificare (probă) a problemei resoltivă oral; ceea ce li aú provocat mulțumire și încredere în sine și fiind voioși și atenți mai lucréză înscris fórté lesne și alte probleme tot pe acéstă cale, până la dexteritate

Acéstă regulă scósă de ei și scrisă în caete, este cea mai bine înțelésă; de acea s'aú vedut c'o păstrează în minte pentru multă vreme. O consideră și ei ca o lege matematică, căci s'au convins de adevăr.

De unde se vede, că *calcul mintal* nu numai că nu încurcă pe școlari de a ține bine minte regulile operațiilor, ci le desvoltă facultățile intelectuale și-î face ca regulile scóse din calculul înscris, să nu rămână pentru ei ca nișce litere mórte, ci ca nișce legi sacre, cu cari se vor servi în viétă.

În sprijinul necesităței calculului oral, iată ce dice și D-l Gh. Ghibănescu profesor la șeóla normală „V. Lupu“ din Iași, în câte-va articole critice asupra cărților de aritmetică, publicate în revista nóstră:

„În materie de obiecte formale de gramatică și de aritmetică, „nu e de ajuns a reține bine cele ce ți le spune textul. Trebuie să „le înțelegi bine, căci cu cunoscințele acestea ne servim în aplicările „ce vom face fie în limbă, fie în probleme“.

„Esperiența ne a aratat, că cu cât dăm mai mult de memorisat la „aceste două obiecte, cu atât judecata vie și sănătósă se întunecă. „Ba ce e mai mult, chiar calculul înscris orí cât de bine dus și sprijinit pe regule bine înțelese și memorisate nu e de ajuns pentru

„propria judecată a elevului“.

(Eu cred, că D-sa lasă a se înțelege, că trebuie să urmăim la calculul oral și alte proceduri practice, afară de cele premergătoare calculului înscris).

„Iarăși mai scim—dice D-sa—că abilitatea calculului înscris este specifică în felul ei și că numai calculul oral este cel temeinic; căci numai dînsul *fortifică inteligența și deschide cărări nouă în profunzimea calculului înscris*. -- Cu cât dar se va împuțina memorisarea mecanică la aritmetică, cu atât calculul înscris va fi pus pe al doilea plan și va primi calculul oral, judicios condus, cu atât scopul studiului aritmeticeî va fi bine ajuns“.

„Cum vedem din cele spuse, scopul ultim al studiului aritmeticeî nu e de a încarca memoria cu date nouă, *ci de a ascuți mințea, a desvolta judecata pentru a prinde rostul calculului*“.

Apoi, s'a vădut, că și Problemele cu povățuitorul aritmeticeî D-lui I. V. Praja, pe care aritmetică a apreciat'o foarte bine D-l Ghibănescu—sunt întocmite așa fel, ca să se pótă calcula oral foarte lesne la începutul fiecărei lecții nouă. De unde se vede, că și D-sa e pentru calculul oral.

Este adevărat, că cu cât înaintăm în cl. III—IV, dăm peste probleme grele, în care răspunsul prin calcul oral, pe calea celui înscris, nu se pôte afla de cât forte greū. Noi căutăm atunci, să nu facem abus. La fie-care lecție nouă — cum am șis — avem o problemă — mult două -- ușore, pregătite anume pentru acest scop — *scóterea regulei* — spre a nu perde mult timp cu resolvirea lor orală ; iar cele alte probleme până la *deprindere*, le vom lucra înscris după regula scósă până va înțelege bine.

Insă, la aplicări și repetiție, dacă întâlnim probleme de acelea în care calculul mintal nu se pôte face în modul premergător calculului înscris; atunci să nu se mai facă ?

Basat pe observațiunile din viața practică și dacă acele probleme se pot deslega ușor și repede pe orî ce altă cale practică, eu cred, că *da*.

Dintre tóte obiectele, numai de cunoscințele matematice are nevoie — mai mult — orî-cine la fie-care pas în fie-ce șis; de acea se

ține, că problemele cele mai bune de dat, sunt cele cu referință la cercul de viață, unde trăesc copiii. Eū cred, că și calcularea lor trebuie să se facă așa, ca să atingă și acest scop, adică : Să se pótă socoti și ca în cercul de viață unde traesc.

Pentru a se vedea cât de necesar este a se pregăti pe școlari așa fel, ca să fie în stare a deslega orī-ce problemă pe orī-ce cale și a orī-ce împrejurare din viața practică, iată un exemplu :

Un om óre care și cu fiul seū, care învétă în clasa a III-a orī a IV-a la o școlă primară, se află la cāmp—mai ales la țară— Mă-sóră, ca să vadă cât i-aū arat orī secerat nișce ómenī și voeșce se afle costul muncēi lor. Socotela imașului, a oilor, e. t. c. Tatăl țice bāetului seū, să-ī facă una din acele socotelī. Bāetul, fiind-că n'are creion și hārtie cu el—dar de cum caetul cu regule, de care póte are nevoie, căci învățāndu-le mecanic le-aū uitat—nu póte face socotela pe care tatăl seū—fără șciitā de carte—aū făcut'o fórte ușor și repede, numai cu ajutorul răbușului roman cu țāncușă⁴⁾ — purtat în turétea ciobotei saū în cureaūa lui cea lată—și cu prețuirī practice : iea 7 de colo, pune la 3 din cóce, și împārțind pe grupe de miș, sute, țeci, unitāți, jumātāți șferturī e. t. c.

De aici se nașce ne încrederea părinților în învățator și ura asupra școlei ; de aceea nu-și dau copiii la școlă cu tragere de inimă, țicēnd : „La ce să-l dau, dacā urmēzā de atāta timp și nu șcie nimic. Mai bine il pun la muncā“

Casurī de asemenea natură am vēđut și auđit ne-numerate, în cât ar fi de prisos să le mai citez.

Are dreptate omul, căci mai repede se calculēzā probleme oral pe calea practică, de cât după regulele matematice, care se și uitā fórte lesne și care sunt de preferat mai mult numai pentru acei copiii, cari aū a urma cursul secundar. Pe calea calcului scris unele probleme nu se pot rezolvi oral, pe când poporul pe căile lui practice póte rezolvi tóte problemele din cercul lui de viață.

Controlul cel fac părinții zilnic copiilor e la matematică și rugāciunī

⁴⁾. Pentru omul de la țară răbușul cu țāncușa, ține loc condiilor cu asuș.

În susținerea acestui fel de procedeu, la rezolvirea problemelor, iată ce se dice și în metodică de Pipoș la pagina 156: „*E bine, ca una și aceeași temă să se rezolveze în mai multe moduri pentru ca elevii să pôta strabate cât mai profund în raporturile numerice*“.

Călăuzit după aceste principii pedagogice și altele și după observațiunile trasă din experiență, îmi permit să arăt pe scurt cum procedez la matematică:

La predarea cunoștințelor nouă: 1) Daū exemplul, fac analiză reală și matematică problemei, îl calculez oral pe calca premergătoare calculului înscris—pe cât e posibil—îl lucrez înscris—raționând—; 2) Tot înscris mai socotesc un exemplu — și împreună cu elevii scot regula. (când calculul oral nu se pôte face pe drumul celui înscris îl fac pe orî ce altă cale practică, căci ei tot vor înțelege și ține în minte bine regula scôsă pe urmă când calculăm înscris: de ôr-ee au fost curioși, atenți, ca să vadă, dacă după această regulă a calculului înscris se va capata tot acel-aș rezultat, pe care l-au aflat oral în mod practic).

3). **Aplicarea: deprinderi:** La o altă problemă—mult două — pe care o daū ca temă pentru acasă, îi pregătesc pentru calcul, a) după regula scôsă și scrisă la predarea nouelor cunoștinți, b) să facă proba după altă regulă învățată mai înainte.

În unele ôre de clas, când fac aplicări asupra unei lecții, cum și la repetiție, aceeași problemă o rezolv cu elevii ast-fel: a). *Oral* după regula calculului înscris—de se pôte—; b): tot *oral* însă pe orî-ce altă cale practică; c). înscris, după regula generală scôsă la predarea cunoștințelor nouă; și d). Proba după mai multe căi cunoscute d. e.: Fie la adunarea numerelor fracționare ordinare la care fracțiunile n'au acel-aș numitor: I. Aducem fracț. la acel-aș numitor, apoi adunăm fracțiile, și întregii—scótem întregii etc. II. *Probele:* 1) Prefacem numerele fr. în expresiuni fracționare supra-unitare, le aducem la acel-aș numitor, le adunăm, simplificăm, scótem întregii și căpătăm acel-aș răspuns. 2. *alt-fel proba*, prin scădere, 3, prețuim fracțiile ordinare în decimale, și adunăm ca la numerele decimale; Apoi suma de la fie-care soiū de operație a aceleiași probleme, o prețuim și pe ea în decimale, ca să se vadă, că e tot acel-aș rezultat. Tot așa și la alte probleme.

De aci se vede, că la o problemă dacă facem calcul oral, și în mod practic, apoi resolvim în scris după regula scósă la predarea cunoștințelor nouă și aflăm acel-aș rezultat prin mai multe metode, elevii mai înainte se învață a cugeta apoi își înprospătează cunoștințele vechi, „**cunoștințele repetate, știință aduce**“ a ȓis Spencer—și își procură în acel-aș timp și mijlocele, pe atât de folositoare, cât și de plăcute: de ași controla singur lucrările lor; ceea ce îi face să vie veseli, cu încredere în sine și cu mândrie la școlă, știind-că rezultatul aflat la problema resoltită de el după regula scósă la predarea lecției nouă, e adevărat, de ore-ce și pe alte căi l'a găsit—de unde se nasce atenția, dorința de a urmări **adevărul**, cel mai scump principiu *pedagogic*; Căci numai matematica e una din cele mai positive științe pentru școlări.

După aceste îndrumări, se capătă rezultate bune; școlarii ajung în stare a cugeta bine și repede, a resolti orî-ce problemă. Pe când, dacă pentru resoltirea unei probleme, ar fi deprinși a urma numai după regula de la predarea cunoștințelor nouă, scósă numai după raționamentul urmat la calcul înscris, cei mai mulți n'ar pute-o resolti la repetiție, pentru că ast-fel de regulă a învățat'o mai mult mecanic, de ore-ce n'a fost la mijloc intuire mijlocită, care să li deștepte curiositatea ca să-i facă s'o păstreze bine în minte.

Bine înțeles că atât la predare, cât și la repetiție să ne ȓinem de maxima „*Nu mult, dar mult*“ să dăm probleme puține, ca să le pótă pătrunde bine sub tóte raporturile, avându-se în vedere gradul de desvoltare intelectuală al școlarilor și timpul de care dispunem.

La geometrie se pot face experienți destule cu aparate și în natură (intenție directă).

De unde se vede, că calcul oral trebuie continuat și în clasa a III-a și a IV-a; căci încetând cu el din clasa a II-a, copii se vor deprinde a se lasa numai pe sama regulelor, vor ajunge a nu mai putea calcula mintal nici cele mai micî daravele ȓilnice; prin urmare vor fi înșelați în piétă, la bęcănî e. ȓ. c. nu numai de copii ebreilor, dar chiar și de babe, asemenea și cu refueli agricole e. ȓ. c. de nu vor avea hârtie și condee cu ei (ba cum am ȓis, póte și cartea).

Se scie, că mulți din elevii cursului primar, nu mai urmăză mai departe, ci rămân pe lângă părinții lor, la munca câmpului și alte întreprinderi. De aceea învățămîntul în genere trebuie să fie practic (gîndindu-ne la masa poporului de jos), să-i deprindem: La matematică, să pótă face orî-ce socotélă în orî-ce mod. La *Gramatică*, înscrisuri, reclamațiuni, scrisori. La *lucru manual* după nevoile localității: frînghi, pălării e. t. c.—La *religie*: Istoriore morale, responsurile leturghiei cîntate la biserică—și altele atrăgătoare. Atunci vędënd ce pot copiii lor sau a altora, cred, că: nu vor mai da copiii la învățatură de frica amendei, nu vor mai urî școla, nu vor mai sili pe copiii lor, să se prefacă că-s *mutzi*, surdți, e. t. c., motive ca să-i scape de școlă.

Atunci, nu vor mai reclama pe ne-drept contra învățătorului, că i-a bătut bătul, până ce l'a speriet. Nu-i va mai face denunșări; în fine cred că nu va mai întrebuița altele multe de aceste mijloce draconice.

În urma celor espuse, *cred*, că calculul oral este fôrte folositor—susținut de tótă lumea dăscălăscă și necesar a se face și pe alte căi practice, când nu se pôte lesne alt-fel; fiind convins, că nu numai că nu încurcă, dar îi face pe elevii să păstreze mai bine regulele scóse și scrise la predare și li măresce priceperea și pentru cele alte cunoșcinți practice.

Nu se pôte impune că de la un loc la altul, să mergem numai pe acel-aș drum. Toți pedagogii susțin maxima: „Mai multe drumuri duc la Roma“. Poți să mergi pe orî-care, numai să fii sigur că *e bun drumul* pe care apuci și să ajungi în timpul cel mai scurt.

Urmând la predarea matematecei după procedurile arătate, numai atunci, cred, că s'ar îndeplini scopurile ce se urmăresc: Scopul **material** și **formal**. Numai atunci școlarii ar poseda *cunoșcințele necesare și desvoltarea intelectuală*, ca să scape ușor și repede de orî ce încurcătură în viața practică.

Causa pentru care absolvenții cursului primar sunt slabi în cursul secundar, nu e aceea, că nu știu regulele matematice din clasele primare, după cum se susține de unii.

Altele sunt cauzele, despre care nu e locul de a vorbi aici. Noua lege a cursului secundar, supusă acum în desbaterile corpurilor legiuitoare, credem, că va împlini și acest gol.

1898. Februarie 2.

Gh. Nicolau

Directorul școlii de băeți No. 3 din Piatra-N.

Cupa lui Ștefan cel Mare¹⁾.

Scim că istoria țărilor române s'a ilustrat prin ómenī insemnați ca Mihaiū Vitezul și Ștefan cel Mare; cari deși nu contemporanī, dar prin faptele lor mărețe, calitățile lor răsboinice s'au întrecut a face din țările lor prin o organizație solidă, nisce țeri demne de temut și de a putea ținea piept dușmanilor nesfârșiți.

Nu dic, căutând în fond vom găsi între acești eroi deosebirī insemnate, dar scopul final al lor fu cam același. Amândoi au căutat a se jertfi pentru moșie, dar spre a îndeplini dorința lor, de a vedea țara nesupusă, trebuiau să fie mai bunī observatori ai timpului, ai timpului schimbător după cum dic Miron Costin: „*Nu sunt vremile sub cârma omului, ci bietul om sub vremi*“. Cu toate acestea timp de 47 ani gloriosul Ștefan își toci forțele prin lupte îndreptate când în dreapta când în stânga. Ast-fel de la începutul domniei sale avu de luptat cu dușmanii, ce se înpotriveau la întronarea lui, apoi la mărimea teritorului său care prin organisarea ce i-o dase cu drept cuvint fu numit „**Părintele Moldovei**“.

Ca părinte al ei păzea și iubea țara ca pe o moșie slântă, ca pe o cupă strămoșescă; ori când și ori-cărui dușman era

---

¹⁾ Din poesiile (legende) a lui D. Polintineanu.

gata se să împotrivească, nefiind atins nici el, nici cupa și nici armele lui.

Ast-fel arcu-î fu, arma sfântă nepătată de nici-o faptă rușinosă cât trăi căci: „*Eroul a perit dar numele nu i-a perit*“.

Țara jelind în urma lui gema: „*te ai dus neperitorule apărător al moșiei tale*“.

Legenda în prea puține strofe meșteșugite de poetul D. Bolintineanu ne schitează în scurt, că Stefan ca om al credinței, avu grijă ca la mörte să încredințeze locașului sfânt al monastirei Putna atât arcul cât și cupa lui Bătrânul Misail stariț al locașului în mijlocul mulțimei adunate pentru împlinirea sfintei datorii către Dumnezeu, cu mânele tremurânde apucă cupa, îngenunchind înaintea altarului, umilit ridică rugăciunea spre cer.

Rugăciune înalțată bunului părinte spre a pune sub aripa sa mulțimea adunată în dăilele patimelor lui Hristos, pentru a-și înalța sufletul și mintea spre el și spre a se împărtăși cu smerenie din trupul și sângele lui.

În liniștea sfântă ce predomină locașul, un trăsnet puternic ridicară capotele umilite ale mulțimei, ce rămăseseră loviți ca de un trăsnet cu ochii pironiți asupra cupei sfarmată în trei hârburi.— Ne închipuim pare, ca și acuma vocea tremurândă a bătrînului stariț s'optind: „*Fiiilor! Dumnezeu milostiv care a încununat cu isbândă toate încercările de luptă ale părinților și strămoșilor noștri, își va întorce de acum mila sa de către noi. Spargerea acestui sfânt potir lăsat nouă neatins de Voevodul Stefan și nepângărit de mânele nelegiuitorilor dușmanî, este semn rău pentru viitorul nostru*“.

Și într'adevăr cuvintele bătrînului profet se îndeplinesc în curând, căci cât timp ecoul vocii lui Stefan mai suna încă în urechile dușmanilor, cât timp gróza vitejiei lui Stefan nu dispăruse din mintea lor, cupa fu neșterbită. Dar acum dușmanii cari de cari își aruncau ghiarele asupra sermaneî cupe ce rămăseseră fără pereche căci bietul arc al eroului căduse de mult victima Polonilor.

Ca o furtună lăcomii vrajmași se năpustiră asupra hârburilor, hârburi care nu ș'au găsit nici până astăzi un bun meșter spre a lipi acele știrbituri după cum dice și D. Bolintineanu:

„Când un suflet mare se va arata“

„Hârburile cupei le va aduna“.

Noi dicem, cât e de așteptat acel suflet mare, cât îl așteptăm noi spre a uni hârburile cupei, adică a strânge la o laltă cele 10,000,000 de suflete, ce simt și grăesc românesce...și care umple văzduhurile cu tânguioșele și dureroșele lor plângeri, pricinuite sau de asuprirea unghurască sau de neînduratul cnut rusesc.

Dacă există prevedență care răsplătește pe fie care după faptele sale și mângăie pe cei obișnuiți, ziua cea frumoasă în care toată românimea se va strânge sub acelaș steag și va fi domnită pe acelaș sceptru nu este departe.

Unei suferinți de aproape 6 secole îi trebuie cel puțin o decime de ani spre mângăere.

Ploesci, Martie 3.

Maria Nicolau

Absolventă școlii Normale de
Institutore din București.

Proverburî, locuțiuni proverbiale și fel de fel de idiotisme, cu explicațiuni necesare.

(Urmare)

XVII. Apă.

19). *Lasă gura apa*, se dice de un lucru f. bun și plăcut ce numai îl vezi și încă nu-l-posedi.

20). *Ca apa la del* se dice, când afacerile merg rău.

21). *Era o apă totul*, se ȳice de un loc acoperit de mulțime de lume sau de obiecte, cât poți vede cu ochii.

22). *A rupt și apa 'n trînsul*, se ȳice de acel, care a suferit o grozavă lovitură ori materialmente ori moralmente.

23). *Nu te 'ntrece în apă rece*, se ȳice celui, care se cam obrăsnicesce, care se prea întrece cu vorbele; sau celui, care voesce a se espune în ceva.

24). *O mai trece multă apă pe Siret (are să mai tréca multă apă pe Siret)*, se ȳice, când cine-va nu trage nădejde, să'si ajungă scopul în o afacere de cât t. târđiú sau nici odată.

25). *Par'că le-a adus apa*, se ȳice, când în o casă sau într'un loc óre-care stăú nisce lucruri aruncate și în neregulă mare.

26). *Bate apă 'n chiúă*, adică degéba mai stărue și face vorbă cine-va în o afacere, ce nu se póte aduce la îndeplinire

27). *Bate apa, să facă unt*, se ȳice, când cine-va umblă pentru nisce trebî, ce nu se pot admite.

28). *Am să'ți car apă cu ciurul*, se ȳice, în glumă celuiia, căruia este să'i faci vr'o îndatorire (*la muntă am să'ți car și eu apă cu ciurul*).

29). *I-a venit apă la moră*, adică i-a eșit bine și combate cu succes destoindu-se.

30). *Il duce la apă de multe-ori*, adică'i prost ca boii, pe cari'i ducem la apă.

31). *Apele line's adânci*, se ȳice de acel blând și liniștit tot dé-una și pe care'l vedî bine chibzuit.

32). *Apă trece, petrele rêmân*, adică ómenii fără de nici-un căpătéiú într'un loc se vor duce, cum aú venit, iară cei gospodari, și de nêm de nêmul lor legați cu ceva într'un loc, vor rêmâne tot pe loc.

XVIII. Apucare

33). *Par' că'i apucat*, adică'i nebun sau smintit, cum se ȳice: *când te-apucă, mult te ține? o lună și trei ȳile? !.*

XIX. Arcan

34). *Par'că'i prins cu arcanul*, adică'i prost de tot, sëlbatic.

XX. Asemenea

35). *Asemenea cu asemenea lesne se însotesc*, se ȃice, când veđi, că rēul nu pōte de cât cu rēul și bunul cu cei bunī; sau cum se mai ȃicea: *pares cum paribus facillime congregantur și simile simili gandet*.

XXI. Așa.

36). *Așa ș'asa*, se ȃice, când un lucru nu'î nici bun tare, dar nici rēu tare.

XXII. Așternere.

37). *Cum ȃi'î așterne așa vei dormi*, adică cum cine-va se pōrtă de bine ca om în lume, așa va fi de rēsplătit.

XXIII. Ață.

38). *Unde'î ață mai subțire, acolo se rupe*, se ȃice, când cine-va are ceva f. puțin ca lucru mare și tocmai de aceea n'are parte.

39). *Ață fără nod*, când într'o afacere nu se mai iesă la nici un rezultat bun (povestea ciubotarului, care cosea *cu ață fără nod* și nu mai isprăvea).

40). *Nu pōte încurca două ațe*, se ȃice de acel, care nu se pricepe bine la o trébă.

41). *Tae ață că căp*, se ȃice în glumă, când ai mâncat bine și cu gust mare, ca cum ȃi s'a umflat pântecul și că nu mai poți, făcēdu-se alusiune la povestea unui alintat leneș și șepe-lég, încins c'o ață, ce ȃice: *căp în loc de crăp*.

XXIV. Inger

42). *A trecut un ânger peste casă*, se dice, când colo dintr'o conversație și gălăgie mare într'o casă numai de o dată toți tac mai mulțisor ceva, de cât s'ar aștepta fie-care.

43). *E un ânger de femeie*, adică o femeie, care nu lasă ni-mica de dorit.

(Va urma)

George A. Cosmovici

Predarea unei probleme la clasa III primară.

Enunțarea. Un tren conține 240 călători; cei din clasa I-a formează $\frac{5}{12}$ din numărul călătorilor și plătesc $8\frac{5}{10}$ lei fie care, cei din clasa II-ua formează $\frac{4}{15}$ din numărul călătorilor și plătesc fie-care $5\frac{3}{4}$ lei, cei din clasa III-a plătesc fie-care $3\frac{4}{20}$ lei. Cât s'a încasat în totul de la călători? *)

Analiza reală. Observați voi, ce cunoșcem noi aicea? . . . (Numărul tuturor călătorilor). Și ce mai cunoșcem? . . . (Câți lei dă un călător din fie-care clasă). Dar ce nu cunoșcem? . . . (Câți călători sunt în clasa I-a), Apoi ce nu mai cunoșcem? . . . (Câți călători sunt în clasa II-ua). Și mai ce? . . . (Câți călători sunt în clasa III-a). După acesta ce trebuie să mai aflăm? . . . (Cât plătesc călătorii din clasa, I, II, și a III-a). Și apoi? . . . (Cât plătesc toți călătorii la un loc).

Să spună unul, tare tot ce trebuie să aflăm! Încă unul ca să ne înțelegem mai bine!

Analiza aritmetică. Ce am dis că trebuie să aflăm întâi? . . . (Numărul călătorilor din clasa I). Prin ce este represintat numărul călătorilor din clasa I? . . . (prin $\frac{5}{12}$ din 240). Ce trebuie

*) Din Aritmetica pentru cl. IV-a primară de Dl. I. V. Praja.

să facem, ca să aflăm cât e $\frac{5}{12}$ din 240? . . . . (Înmulțirea). Să iasă unul la tabelă! . . . Serie! . . . ($\frac{5}{12} \times 240$). Ce avem de înmulțit? Cum se înmulțește? . . . ($\frac{5}{12} \times 240 = \frac{1200}{12} = 100$). Ce ne arată 100? . . . (100 este numărul călătorilor din clasa I-ia). Ce trebuie să mai aflăm? . . . (Numărul călătorilor din clasa II-ua).

Prin ce-i reprezentat numărul călătorilor din clasa II? . . . (Prin $\frac{4}{15}$ din 240). Ce trebuie să facem? . . .

Să iasă unul și să înmulțiască! . . . ($\frac{4}{15} \times 240 = \frac{960}{15} = 64$). Ce ne arată 64? . . . (Numărul călătorilor din clasa II-a). — Ce trebuie să mai aflăm. . . . (Câți călători sunt în clasa III).

Ia luați sama! Cum putem afla numărul călătorilor din clasa III-a? . . . (Facem numărul călătorilor din clasa I-a și a II-a la un loc . . .) Și apoi? . . . (Apoi scădem din numărul total al călătorilor) Și am aflat că? . . . (Și am aflat că sunt în clasa III 76 de călători). Ce am aflat până acuma? . . . (Câți călători sunt în fie-care clasă).

— Ce trebuie să mai aflăm acuma? . . . (Cât plătesc toți călătorii din fie-care clasă). Cât plătește un călător din clasa I-a? . . . $8\frac{5}{10}$ lei). Cât îi $\frac{5}{10}$ din leu? . . . (0^l.50). Dacă un călător plătește 8^l.50; Cât vor plăti 100? . . . . (100 de călători vor plăti 850 lei).

Ce am aflat? . . . (Cât vor plăti călătorii din clasa I) Ce trebuie să aflăm acuma? . . . (Cât vor plăti călătorii din clasa II-a) Cât plătește un călător din clasa II? . . . $5\frac{3}{4}$). Cât-îi $\frac{3}{4}$ dintr'un leu? . . . (0^l.75). Dacă un călător plătește 5^l.75, atunci 64 călători vor plăti? . . . ($5.75 \times 64 = 368$ lei).

Ce am aflat? . . . (Cât vor plăti călătorii din cl. II-ua). Ce trebuie să mai aflăm? . . . (Cât plătesc călătorii din cl. III) Cât plătește un călător din cl. III? . . . (3^l $\frac{4}{20}$ lei). Cât-îi $\frac{4}{20}$ dintr'un leu? . . . (0^l. 20). Dacă un călător plătește 3^l. 20, cât vor plăti 76 călători? . . . ($3.20 \times 76 = 243.20$).

Ce am aflat? . . . (Cât vor plăti călătorii din cl. III). Ce ne-a mai rămas, să aflăm? . . . (Cât plătesc toți călătorii la un

loc). Ce trebuie să facem ? . . . (să adunăm cât plătesc călătorii din fie-care clasă).

Și vom avea ! . . . ($850^l + 368^l + 243^l \cdot 20 = 1461^l \cdot 20$)

Așezarea lucrărilor la tabelă.

a).	$\frac{5}{12} \times 240 = \frac{1200}{12} = 100^c$	} cl. I	100	. .	plătesc	850.	
	$\frac{4}{15} \times 240 = \frac{960}{15} = 64^c$		cl. II	64	. .	„	368.
	$240 - 164 = 76^c$		cl. III	76	. .	„	243.20
b).	$8.50 \times 100 = 850^l$	In toate clas. 240 călători,			plătesc	1461.20	
	$5.75 \times 64 = 368^l$						
	$3.20 \times 76 = 243^l \cdot 20$						

Resumat. Să spună unul problema ! Ce-am avut ? Ce am făcut ? și ce am aflat ?

G. D. Vesbianu

V A R I E T Ă Ț Î.

Meteorologia și viața vegetală. D. John Clayton publică în *Natural Science* câte-va experiențe interesante pentru a dovedi efectele luminei și a umbrei asupra vegetalelor.

Alegând 12 plante, 12 fasole de aceeași specie, de aceeași vristă, le-a plantat astfel ca 6 să fie expuse sórelui, iar 6 umbrite de niște scânduri.

In Octombrie, strângând recolta, le-a cântărit în parte. Greutatea păstăilor celor d'întăiū a fost de 99 față de celealte avënd numai 29

In anul următor s'a sămănat cele două grupe de bóbe, însă tóte la lumină.

Resultatul a fost, că recolta bóbelor crescute la umbră din

anul I a fost pe jumătate și mai bine inferioră celor-lalte.

Experiența s'a făcut și în anul al 3-lea. Plantele resărite din bóbele formate la umbră au răsărit, dar n'au rodit. Specia s'a stins.

Iată dar influința mediului și asupra vigórei plantelor.

* * *

Mania hipnotismului. În orășelul *Orange* (America) locuitorii sufăr de această manie curiosă. Pe străzi nu vezi de cât bărbați, femei și copii hipnotizați și hipnotizatori.

Causa e un doctor tânăr, care a inventat un aparat „*Globul hinoptic*“, care permite orî-cărei persoane, ca în 2, 3 minute să se magnetizeze singur numai să nu opue din partea sa o prea mare rezistență.

Aparatul e format dintr'un glob mic de sticlă, cu un diametru de 0 m.04, albastru, având în centru un ac de oțel, așezat globul pe un resort de lemn.

E de ajuns să fixezi 3 minute ochii de la o depărtare de 15 cm. pentru a gusta toate senzațiile ale hipnozei.

* * *

Cel mai mare vulcan din lume. Aprópe de îmbucătura Kamciatcái la 160° long. orient. și 55° lat. borială se află vulcanul cel mai mare din lume numit *Klug Zeawogaja*, având conul de erupțiune o înălțime de 3300 m.

Călătorul german *Eugen Wolf* l-a văzut în plină erupțiune luminând *a giorno* întreg ținutul dimprejur.

* * *

O carte de 5020 volume. În museul din Londra se află o carte ce cuprinde 5020 volume. E o enceclopedie chineză de la 1100 a. Hr. și până la 1700 d. Hr. timp deci de 28 vécuri.

Cartea a fost începută sub domnia împăratului *Kang-He*.

S'a tipărit în 40 ani. Aceste volume cuprind materia împărțită în 6 capitole: omenirea, natura, cerul, pământul, filosofia și economia politică.

Colecția acestor cărți—unică în lume—a fost plătită numai cu 38 mii lei.

Ea singură ocupă două săli în *British Museum*.

* * *

Om fără stomah. D-rul *Sch'atter* din Zurich a făcut o operațiune chirurgicală asupra unei femei de 56 ani.

Femeea suferea de tulburări digestive cu o întărire pronunțată asupra părții epigastrice. Stomachul era sediul unui *câncer difus* de la cardia la pilor, de la intrare la eșire.

Operațiunea a constat în spintecarea pântecelui și scóterea stomahului, împreunând capătul de jos al esofagului dispărțit de stomah cu intestinul superior ramas liber, închidând duodenul și astupându-l bine, făcând astfel comunicarea alimentelor direct între esofag și o parte din intestinul de sus.

Operațiunea sfirșită, femeea s'a vindicat fără a se ivi vre-o complicație. În timpul vindecării dînsa o fost hrănită numai cu: lapte, bulion, ouă etc.

În urma acestui succes operator, s'a făcut studii fiziologice foarte însemnate asupra digestiunii la această femeie.

Studiând cantitatea și calitatea alimentelor, s'a constatat matematicesce căta cantitate a fost degerată și asimilată, probându-se prin această, că *sucul pancreatic* pôte înlocui cu succes *pepsina* și că, macar că lipsește *sucul gastric*, fermentațiunea și putrefacțiunea alimentelor nu sunt mai pronunțate.

Femeea se îngrașă mereu și se observă, că o umflătură a intestinului despre duoden să desvoltă, pentru a forma o pungă laterală în care alimentele să grămădesc cât-va timp; decî iată natura creând alt stomah.

Experiența a dovedit, că omul pôte trăi și fără stomah, cel puțin din Septembrie trecut, dată când s'a făcut operațiunea, și până în present.

G. SIMIONESCU